

Så får du kaktusen att blomma!

Skulle du vilja ha en kaktus i present av din svärdotter/svärson?? Nog skulle du bli lite konfunderad, men skratta bäst som skratta sist! Ställ kaktusen på den soligaste fönsterbrädan under sommarmånaderna och kallt under vintern. När du tar fram den efter vinterperioden kan den till och med belöna dig med en vacker blomma! – Men, skämt åsido! Här kan du läsa mer om hur du får största möjliga glädje av din kaktus på fönsterbrädan.

– För att en kaktus skall blomma krävs vintervila, förklarar Marie Cedgard, ordförande i Västsvenska Kaktus- och Suckulentföreningen. Organisationen har funnits i cirka 10 år och medlemsantalet har varit stabilt under hela tiden. Marie Cedgard blev själv intresserad av kaktusar som liten.

– Jag fick en sjöborrekaktus och tyckte att den var både rolig och spännande, säger hon.

Intresset för kaktusar avtog dock för att blomma upp flera år senare.

– Trots att det är svårt att få kaktusar att blomma är de ändå väldigt intressanta. Det finns många olika former och utseenden.

– Själv bor jag i en lägenhet och där är det svårt att hitta ett ställe där det är högst 10 grader varmt på vintern. Därför blommar inte mina kaktusar så ofta. Men de är fina och intressanta ändå. Kaktuskropparna har olika färg, taggarna likaså och vissa kaktusar har vitt ”hår” säger Marie Cedgard.

Behövs skötsel?

– Man hittar alltid nya arter som man inte har, förklarar hon.

Hur sköter man då sin kaktus? Eller – behöver de någon skötsel alls??

– Ja, visst måste man sköta sin kaktus om den skall växa och utvecklas, säger Marie Cedgard.

Det är inte alls, som de flesta av oss säker tror, att kaktusen kan stå på fönsterbrädan helt utan vatten.

– Tvärt om, säger hon. Under sommaren behöver kaktusen vatten precis som vilken annan växt som helst för att växa och utvecklas. Den vill också ha gödning, men inte lika kraftig och inte lika ofta som de flesta andra växter, fortsätter hon.

Vackra blommor

Den som har tillgång till en kall källare med fönster, sval inglasad balkong eller ett växthus, har alla chanser att få sina skyddslingar att blomma.

Blommorna kan variera från vitt till djupt violett.

– Låt dem stå kallt under vintern, för att ta fram dem i februari eller mars. Under viloperioden skall kaktusarna inte ha något vatten alls, men de vill gärna ha ljus. Under tillväxtperioden vill den däremot ha mycket sol och värme. Ett söderfönster är ofta svårt att placera krukväxter i. Men detta läge älskas av de flesta kaktusarter. Alla arter skall dock inte utsättas för direkt solljus. Bladkaktusarna, som till exempel jul- och påskkaktusar, växer som epifyter i regnskogarna och skuggas av trädens kronor. Därför föredrar de halvskugga även som krukväxt.

Byt till genomsläpplig jord

När man kommer hem med sin kaktus från affären är det en bra idé att ge den ny jord.

– Ofta står de i torvjord i butiken. Men kaktusen trivs bäst i vanlig genomsläpplig blomjord, gärna med lite lecakulor i botten. Det finns också speciell kaktusjord att köpa.

Men – hur byter man jord på en kaktus – den sticks ju!?

– Det bästa sättet är att lägga den ner på en tidning och raka bort jorden. Ta bort all jord och plantera om den i blomjorden. Visst stick den, men i de allra flesta fall räcker det att vira hushållspapper kring den taggiga kroppen och försiktigt rikta in den i krukans. Efter vattningen skall rötterna inte stå i vatten, se därför till att krukans har dräneringshål.

Olika färger

Kaktusens taggar är i själva verket bladanlag, som skuggar kroppen och som hejdar vinden från att påskynda avdunstningen av det vatten som växten samlar upp under regniga dagar. Färgen kan vara grå, grön eller blå.

Taggarna kan ha olika färger eller också kan den ha ett vitt hår som ”gubbhuvudet” har. Kaktusarna tar ju själva ”semester” under vintern. Det kan du också göra på sommaren utan att växterna blir arga på dig för det.

– Jag får ibland samtal från personer som reser mycket i jobbet. De undrar ofta om de kan lämna sina kaktusar utan tillsyn och ändå förvänta sig att växten överlever, säger Marie Cedgard. Och hon kan ge det glada beskedet att just kaktusar är som gjorda för den som reser mycket – eller är glömsk och vattnar för lite. Växten dör inte, men utvecklas förstås inte heller så mycket som den skulle kunna göra om den får vatten regelbundet under sommarmånaderna.

Omväxlande värme och kyla

De flesta kaktusar kommer från Sydamerika, där de lever i stenöknarna. Där de växer vilt är det antingen varmt på dagarna och kallt på nätterna eller också är det en värmeperiod och en köldperiod. Detta är anledningen till att kaktusen behöver en viloperiod för att kunna blomma.

Hem till Europa tog Columbus en fikonkaktus, den första som kom till vår kontinent. Frukterna var goda, men växten upplevdes som förfärande taggig. Varianterna av kaktusar och andra suckulenter är i dag stor även i Europa. Alla kaktusar är för övrigt suckulenter, men alla suckulenter är inte kaktusar. Afrika är ursprungskontinenten för de flesta suckulenter, som inte är kaktusar.

Aloevera en suckulent

Exempel på en populär växt som är suckulent men inte kaktus är High Chapparal. En hel växtgrupp som är suckulenter men inte kaktusar är Aloe-växterna, där Aloeveran kanske är den mest kända.

Handeln köper för det mesta sina kaktusar och suckulenter från Holland. På Skälby BlomsterCentrum i Järfälla nordväst om Stockholm, berättar försäljarna att de allra flesta kaktusar som säljs hos dem skall ägas och skötas av barn.

Det taggiga utseendet är ju lite spännande. Om man vill kan man ha flera olika kaktusar tillsammans och man får en riktig liten skog på fönsterbrädan. – Många av de barn som har kaktusar gör ett helt kaktuslandskap på till exempel ett bord i närheten av ett fönster. Hus och figurer samsas med kaktusar i olika färger och former, berättar Marianne och Laila, två av försäljarna på Skälby BlomsterCentrum.

Bäst mår dock kaktusen om den får stå varmt och soligt i ett söderfönster. Om man sedan sköter sin kaktus och låter den stå kallt på vintern (varför inte i ett kylskåp?) finns det stora chanser att den blommar. Men glömmer man att vattna sin skyddsling blir den inte speciellt ledsen för det, möjligen stannar den i växten. Torrperioderna kan kaktusar och andra suckulenter uthärda på grund av att de lagrar vatten i stammens och bladens celler.

Nordiska Kaktussällskapet

För den som blir riktigt intresserad av sina kaktusar finns en nordisk intresseorganisation, där Västsvenska Kaktus- och Suckulentföreningen är en del. Organisationen heter Nordiska Kaktussällskapet och har ungefär 300 medlemmar i Sverige, Norge och Danmark.

Kaktusar kan också växa utomhus. I Norrköping finns en av Sveriges största kaktusplanteringar. Den finns i Carl Johans Park och varje år

uppmärksammar man en speciell händelse. I år (2009) firas att Holmen fyller 400 år och detta gav också avtryck i årets kaktusplantering. I fjol uppmärksammades att Norrköpings Tidningar fyllde 250 år. Vad motivet blir till nästa år bestäms av en speciell jury. Planteringen har varje år återuppstått i parken sedan 1926 och har blivit något av ett signum för Norrköping.

Besök kaktusparken

Mellan juni och oktober varje år kan kaktusplanteringen beskådas i sin helhet. Har du vägarna förbi Norrköping under sommaren eller hösten, glöm då inte att besöka Carl Johans Park.

Men dessförinnan kan du inhandla en alldeles egen kaktus, ställa den i ditt soligaste fönster, låta den stå kallt under vintern och förhoppningsvis belönar den lilla växten dig med sin allra vackraste blomma.

INGER EVERTSON

© Inger Evertson, Almus MediaProduktion

Införd i tidningen Hemträdgården 6/09